

Eleni Hatzimihail

DE LA URALI LA CERURI

*Povestiri adevărate
din vremuri ateiste*

Traducere din limba greacă:
Cristian Spătărelu

EDITURA EGUMENITĂ
2019

Prolog

E o binecuvântare ca omul să atingă pașii sfintilor, să se sfîntească de harul lor și să se cutremure de povestirile muceniciei lor. Această umblare pe urmele fraților misionari Chiril și Metodie, luminătorii slavilor, dar și ale continuatorilor lor de până acum, părinți contemporani și oameni simpli și obișnuiți, a durat mulți ani. Ani plini de experiențe duhovnicești, între oameni care trăiesc viața primilor creștini. Dar și între oameni care nu L-au cunoscut încă pe Hristos, fie din încăpățânare, fie din necunoaștere, fie din cauze politice, fie din prejudecată. Aceste șase istorisiri, care ar fi putut fi șaisprezece, o sută șase sau o mie șase, sunt izvorâte din „prisosul inimii”, care a făcut gura să vorbească. Atât de multe sunt căile, atât de binecuvântată truda și atât de mare pronia dumnezeiască pentru aceștia, încât cuvintele sunt neputincioase în a reda intervențiile tainice care au mijlocit până când sufletul a putut să cunoască Iubirea.

Mă consider privilegiată că am participat la acest folositor și plăcut lui Dumnezeu program al parohiei Maica Domnului Evangelistria din Palouriotissa (Cipru), desfășurat în Belarus. Principalul

organizator și călăuzitor a fost protopopul Gheorghios Antoniou, paroh al bisericii respective.

În anii '90, împreună cu un grup de oameni, am început să ajut, pe cât era cu putință, pe plan material și duhovnicesc, socotind nevoile bisericilor și ale tinerilor lucrători ai Evangheliei, ca și chemarea prietenilor care cereau sprijin. Era perioada când se relaxaseră restricțiile și interdicțiile din țările lor și nevoie de cuvânt duhovnicesc era mai mult decât necesară. Am lăsat iubirea lui Dumnezeu să ne călăuzească acolo unde niciodată nu ne-am închipuit. Am făcut multe conferințe la universități, biserici, parohii și congrese, am ascultat mărturii și am aflat de martiraje, am împărțit material bisericesc și în general am ascultat vibrațiile și dorința tinerilor care erau însetați de cuvântul lui Hristos. Aceste vizite continuă, cu ajutorul lui Dumnezeu, printr-una sau două călătorii organizate în fiecare an.

În paralel a început un alt program. Sute de tineri și tinere de la parohiile și facultățile pe care le-am vizitat sunt găzduiți și inițiați în taberele noastre, în fiecare vară, pentru a putea organiza propriile lor activități tinerești. Deschiderea inimii acestor tineri găzduiți la noi, în atmosfera liniștită a taberei, mărturisirea lor despre cum L-au cunoscut pe Hristos în condiții ostile, dar binecuvântate, a fost pricina scrierii acestor atât de cutremurătoare și adevărate istorisiri ale lor, spre folosul duhovnicesc al multora și spre slava lui Dumnezeu.

Noi, întregul grup al colaboratorilor, îi mulțumim părintelui Gheorghios pentru că ne-a dat ocazia

să călătorim în țările acestor tineri (Polonia, Rusia, Belarus, Lituania), să-i cunoaștem de aproape, să discutăm cu ei și să consemnăm momentele de vârf ale chemării și luptei lor.

Am sfidat temperaturile cumplite de -15 sau chiar -30 de grade Celsius, ne-am adaptat nemărginirii spațiului nesfârșit de alb sau nesfârșit de verde, am împărțit mâncarea lor simplă, puțina lor pâine, lăcașurile lor provizorii de oficiere a sfintelor slujbe, am plâns când ne povestea de jafurile, confiscările, dispariția odoarelor bisericești scumpe și dărâmarea bisericilor... Dar mai presus de toate am trăit între ei transcenderea, jertfa și minunea. Am intrat în facultățile lor, în școlile și seminarele teologice, în mănăstiri, tabere, parohii, în case, peste tot. Am vorbit, am ascultat, am trăit, am împărțit, am plâns, am ajutat, am fost ajutați. Am botezat copii și oameni mari în chip minunat, am participat la liturghii în catacombe, am fost părtași la bucuria restaurării lor.

Povestirile care urmează se referă la persoane reale, totul fiind prezentat într-o notă literară. Aceste persoane, împreună cu alte câteva sute (în jur de 1500), au fost găzduite în taberele creștine ale parohiilor din Potamitissa, în munții Troodos, și au trăit împreună cu noi câte cincisprezece-douăzeci de zile pline de experiențe duhovnicești.

Acolo, în peisajul rustic, în liniștea nopții și a tăcerii grăitoare, sub pinii veșnici, în zumzete și freamăte, inimile studenților găzduiți de noi s-au deschis. Simplu, spontan, poate și la un oarecare în-

demn și o curiozitate a noastră. Si s-au auzit cu fior și cutremur vibrațiile inimilor lor. Trăiau și așteptau minunea ca pe un fapt cotidian, obișnuit. Glumeau, dar nu se depărtau de realitatea de acum trei, cinci, opt sau câțiva ani trecuseră de la botezul lor Tânziu. Am fost inițiați și noi în absoluta lor lipsă de griji, căci cuvintele „toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm” erau faptă trăită a vieții lor.

Programul continuă, cu ajutorul lui Dumnezeu, și deși participă mai puține persoane, există aceeași atmosferă caldă. Iar noi vizităm iarăși țările lor și ne mândrim cu ei slăvind Cuvântul care a înmulțit sămânța. Unii au devenit preoți, au zidit biserici, au organizat mișcări duhovnicești, tabere, centre duhovnicești. Toți cer sfat, sprijin, încredințarea că înaintează bine... Trei dintre aceștia au devenit episcopi. Dintre fete, unele au urmat iconografia, muzica bisericească, mărturisirea lui Hristos în familie, la lucru, în activitatea bisericească. Alții iarăși, fermeați de limba noastră, au urmat studii de învățare a acesteia în Grecia.

Le mulțumesc că ne-au încredințat nouă vibrații sufletului lor și ne rugăm ca Dumnezeu să dea continuitate sporirii lor duhovnicești.

După trei decenii de mers printre ei, doar o scurtă rugăciune poate exprima bucuria și fiorul care ne cuprind în fața măreției credinței lor reînviate.

„Îți cer iertare, Dumnezeul meu, dacă i-am confundat de-a lungul vremii pe părinții lor cu sfinții Tăi, pe copiii lor slavi cu îngerii Tăi. Am nevoie de timp ca să vorbesc despre aceștia ca despre niște

simpli frați, am nevoie de multe inimi pentru a-i încăpea și vreau mai multe guri pentru a-Ti vorbi despre ei: despre Sviatoslav, Vitali, Oxana, Natalia, Alexandra, Alexandru, Serghei, Anastasia, Maxim”.

Dumnezeu să-i întărească. Poate că n-am mers „până în cele mai de jos ale pământului”, însă am auzit și am trăit invierea mărturisită din cele mai de jos ale pământului.

Eleni Hatzimihail

POVESTIREA ÎNTÂI

În rândul întâi

Nă grăbeam să prind trenul spre casă. Picioarele mele, ca ale cerbului grăbit, se afundau în zăpadă și lăsau în urmă o linie întreruptă și confuză. Mă simțeam atât de vesel! Reușisem la cel mai greu examen al meu, din cauza căruia nopti întregi n-am dormit și care mi-a făcut inima să palpite cu putere, lucru ciudat pentru vîrstă mea. Voiam s-o anunț pe bunica Sveta cu un ceas mai devreme. Ea mă ajutase să mă pregătesc, ea îmi arătase câteva subiecte care puteau să-mi cadă și tot ea mă încurajase să nu mă neliniștesc.

Școala noastră cere să deții anumite cunoștințe, dar nimeni, niciodată, nu le consideră necesare pentru a fi incluse la examene. Eu însă am fost foarte favorizat, pentru că cei din mediul meu au și știut, au și vrut, au și putut să mă pregătească cum trebuie.

Mai ales bunica Sveta, care era o femeie foarte dinamică și intelligentă, un om de știință care depășise granițele orașului și țării noastre, un fenomen în domeniul chimiei. Numele ei figura deseori în toate

revistele științifice. Însă parcă cel mai mult se evidenția la parada de ziua noastră națională, pe 3 iulie, iar eu nu mă puteam opri din a mă mândri cu ea.

Era a doua în rândul personalităților distinse ale paradei. Mândră, suplă, cu uniformă militară presărată cu medalii: de vitejie, de inventator, de onoare, de inovație și altele pe care nu le știi. Era o bijuterie și un model uman la parada militară, în fața atât de multor localnici și străini. Iar eu de mic copil mergeam s-o văd, s-o aplaud, să mă mândresc cu ea, să le spun tuturor că aceasta este bunica mea. Înțând în mâna stegulețul meu, învățasem s-o salut militarește, pe orice vreme, fie ploaie, fie soare.

Așadar pe această bunică mergeam s-o întâlnesc cu atâta nerăbdare și entuziasm. Și dacă aş fi putut, i-aș fi pus încă o medalie în piept, de „bunică vrednică”, ce știe să-și ajute nepoții în nevoile lor. O bunică înțeleaptă, o enciclopedie vie, un dascăl neîmbătrânit, și mă îndoiam că există alta asemenea ei în toată țara. Împlinisem deja 16 ani și mă gândeam la viitor. Pasiunea bunicii pentru chimie mă influențase mult, doar că nu puteam deveni niciodată ca ea. După ce cineva a călcat primul pe lună, toți ceilalți care vor face asta vor fi... simpli vizitatori.

Bunica și-a dedicat toată viața ajutării oamenilor, găsirii de soluții pentru problemele grele și nerezolvate și îmbunătățirii vieții noastre. De multe ori pleca săptămâni întregi la congrese, seminarii și conferințe, iar atunci când se întorcea ai fi crezut că a întinerit cu mulți ani, aşa o umpleau de viață

aceste ieșiri și recunoașterea, dăruirea, schimbul de cunoștințe și experiențe.

O asemenea dăruire deplină eu n-o voi putea avea niciodată, voi fi doar o copie de joasă calitate a ei. Dar nici n-o să pot fi acel student care este doar simplul nepot al marii sale bunici... Mi-ar fi tot timpul teamă la gândul că aş fi nevrednic de ea sau aş face-o de râs. Astfel, mi-am îndreptat atenția spre pasiunile și profesiile părinților mei. Mama era o devotată profesoară de filozofie la colegiu, iar tata era profesor eminent la Universitate, la secție de filologie engleză. Nu știam pe care din cele două profesii le-aș fi urmat, dar parcă înclinam spre engleză. Limbile străine începuseră să devină din ce în ce mai căutate în țara noastră.

Din păcate, toată graba mea de a ajunge cât mai repede acasă și toată bucuria mea de a mă întâlni cu bunica s-au transformat într-un chin de neînchipuit. Trenul s-a stricat, lucru foarte rar, am schimbat linia, ne-a lăsat departe, am luat autobuzul, a fost și o stradă blocată și în cele din urmă o mare parte a drumului a trebuit să-l străbat pe jos. Și ca și când toate acestea n-ar fi fost de ajuns, a început și o lapoviță pe drum, încât nu se mai vedea nici indicatoarele pe străzi. Trotuarele, străzile și rondurile deveniseră una și nu mai vedea nimic în fată. Mergeam cu o glugă pe cap, ca un robot.

Am intrat sub un acoperiș pentru a mă adăposti puțin de vremea rea, atât de obișnuită în părțile noastre. Nu fusesem niciodată în acest cartier înghețat, plin de copaci dezbrăcați de frunze, și trebuie să

întreb ce cale era mai scurtă pentru a mă întoarce. În adăpost s-au înghesuit alte 5-6 persoane, care mi-au atras atenția lăsându-mi o impresie deosebită. Erau trei mame, tinere și bine îmbrăcate, cu copii cu haine albe, cu basmale albe dantelate, frumos aşezate pe cap și căzându-le pe umeri. Pe o asemenea zi friguroasă căciula de blană era neapărat necesară – se pare că o aveau pe sub basmale. Îndată ce vremea s-a îndreptat și cerul s-a mai luminat puțin, cei mai mulți au năvălit în clădirea de alături, care părea a fi o biserică. Eu niciodată nu intrasem într-o biserică și nici nu știam ce se face acolo. Știam că doar unele femei bătrâne, habotnice și cu idei și haine ciudate se adună acolo, poate chiar ilegal, pentru a submina statul. Acest lucru ni-l băgaseră în cap atât de mult la școală, încât ne feream chiar și să trecem pe acolo, ca nu cumva să dăm de bănuțit. Iar acum, fără să-mi dau seama, eram deja în curtea unei astfel de biserici. Dacă m-ar fi văzut cineva? Și nu de altceva, dar în loc de bucuria pe care aveam să i-o ofer bunicii, i-aș fi provocat durere. Fiindcă ar fi început anchetele și întrebările...

Ca să nu mai punem la socoteală că erau amenințate și locurile de muncă ale părintilor mei... Înfricoșător! Trebuia să plec de acolo cât mai repede. M-a cuprins o stânjeneală și o teamă, de parcă toți m-ar fi cunoscut, m-ar fi fotografiat, m-ar fi înregistrat și le-ar fi mărturisit alor mei... Totuși, în loc să merg în direcția opusă, am intrat ca magnetizat, încet-încet, ca un tâlhar, în biserică. Nu știu de ce: poate din curiozitate, poate din încăpățânare sau din

împotrivire la interdicțiile impuse. Oricum, esența era aceeași. Mă aflam străin printre străini, într-un mediu străin, mirându-mă de îndrăzneala mea.

Nimeni nu s-a întors să mă privească și nimeni nu arăta deranjat că am intrat. Toți erau adunați în jurul unui bazin, îmbrăcați în alb. Înăнд o lumânare în mâna, repetau cuvintele preotului cu o concentrare deosebită. Acolo erau și copiii îmbrăcați în alb pe care îi întâlnisem în adăpostul de pe drum, împreună cu mamele lor.

Liniștea și seriozitatea îi făceau pe toți foarte concentrați. Muzica ce se auzea era atât de inedită pentru mine! Duioasă, tainică și impunătoare, îmblânzind zgomotele vietii cotidiene. Dar și oamenii, plini de bucurie, psalmodiau toți ca într-un cor polifonic bine pregătit: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Aliluia”. Iar apoi... „te-ai luminat, te-ai miruit, te-ai sfîntit”. Cuvinte personale, iubitoare, directe, care atingeau pe fiecare în chip mânăgetor.

Pe toată durata ceremoniei n-am auzit nimic împotriva sistemului, oricât m-am străduit. Voiam să am un alibi, dacă m-ar fi părât cineva pentru prezența mea acolo. Să spun că am găsit ceva suspect împotriva lor. Însă nu era nimic suspect, nimic viceland. Preotul le-a vorbit doar despre iubire, despre pocăință, despre iertarea chiar și a celor care i-au făcut să sufere... A vorbit de asemenea despre înțelegerea și jertfa necesare pentru ca un suflet să se mantuiască. Si întreaga iconografie de pe pereti transmitea sufletului o pace adâncă, iar de pe bolta